

PŘÍRODOPIS 8

Úkoly pro týden: 3. - 7. 5. 2021

Termín odevzdání zadaných úkolů: žáci, kteří se neúčastní online výuky, odevzdávají veškeré materiály do **7. 5. 2021** (zasílat na rychla.buttulka@gmail.com).

ÚKOLY pro žáky, kteří se neúčastní on-line hodin:

1. Přečti si v učebnici str. 90 – 91 (SMYSLOVÁ SOUSTAVA – chuť, čich, hmat).
2. Doplň zápis (přiložen na konci tohoto sdělení).
3. Vypracuj test na platformě Kahoot.
 - Připojovací kód (aktivní do 5. 5.) byl zaslán do tvého emailu.
 - Pokud se vyskytnou problémy s připojením na Kahoot, napiš na email (rychla.buttulka@gmail.com).

ÚKOLY pro žáky, kteří se účastní on-line hodin:

1. Doplň zápis (přiložen na konci tohoto sdělení).
2. Vypracuj test na platformě Kahoot.
 - Připojovací kód (aktivní do 5. 5.) byl zaslán do tvého emailu.
 - Pokud se vyskytnou problémy s připojením na Kahoot, napiš na email (rychla.buttulka@gmail.com).

Naše on-line hodina proběhne podle rozvrhu.

RB

ZÁPIS:

SMYSLOVÉ ORGÁNY

- umožňují zachycovat + přijímat podněty z vnějšího prostředí



HMAT

- umožňuje **vnímat** → tvar, velikost, povrchovou strukturu a teplotu (**tlak, chlad, teplo, bolest**)
- hmatová tělíska (receptory) jsou uloženy v pokožce celého těla + sliznice dutiny ústní a nosní
- nejvíce nervových zakončení pro dotyk = dlaně + konečky prstů, chodidla, rty, jazyk
- nejméně na zádech
- **zaznamenané podněty** → míchou do centra hmatových vjemů **KONCOVÝ MOZEK** (temenní lalok)

TERMORECEPTORY = hmatová tělíska pro vnímání TEPLA + CHLADU = pro přizpůsobení vnějšímu okolí

BOLEST → důležitý smysl (varuje organismus před poškozením nebo před úrazem)

→ volná nervová zakončení pro vnímání bolesti = kůže + tkáních + orgánech

- poškozený smysl může být zastoupen smyslem jiným (např. poškozený zrak mohou nahradit hmatové vjemy)

CHUŤ

- schopnost vnímat CHUŤOVÝMI buňkami chemické látky rozpuštěné ve vodě (slinách)
- **hlavní orgán** = **JAZYK** – obsahuje CHUŤOVÉ POHÁRKY (receptory) – uloženy i ve sliznici měkkého patra
- rozeznáváme **základní** chuťové vjemy = **sladkost, slanost, kyselost, hořkost, umami**
- chuťové vjemy přenášeny → **KONCOVÝ MOZEK** (temenní lalok)
- na kvalitě naší chuti se podílejí různá onemocnění

ČICH

- vnímání molekul látek rozptýlených ve vzduchu = **PACHY** nebo **VŮNĚ**
- čichová **sliznice** (4 cm²) = **horní části dutiny nosní** → základ tvoří čichové buňky
- nervová vlákna z čichových buněk → čichové centrum **KONCOVÝ MOZEK** (čelní lalok)
- **trvalejší působení** určitého pachu/vůně = čichový orgán se pachu/vůni přizpůsobí → vnímání otupeno → po nějaké době ho **přestáváme cítit**
- čich se podílí i na vnímání chuti (pokud jídlo voní, dochází ke zvýšené činnosti trávicích šťáv)

- varuje nás před látkami, ohrožujícími zdraví
- **kvalita čichu** závisí na průchodnosti nosních dutin (záněty horních cest dýchacích= činnost čichu omezena)
- má význam hygienický, hraje úlohu v mezilidských vztazích